

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem

Uzturīdzekļi ģimenes locekļiem

Slovākija

1 Ko praksē nozīmē jēdzieni “uzturīdzekļi” un “uzturēšanas saistības”? Kurām personām ir jāmaksā uzturīdzekļi citai personai?

Uzturīdzekļi un saistības ir noteikti Likumā Nr. 36/2005, ar ko reglamentē ģimenes tiesības un groza dažus citus tiesību aktus (“Ģimenes tiesību likums”).

Saskaņā ar Ģimenes tiesību likumu pastāv šādu veidu uzturēšanas saistības:

vecāku uzturēšanas saistības pret saviem bērniem;

bērnu uzturēšanas saistības pret saviem vecākiem;

uzturēšanas saistības starp citiem radniekiem;

uzturēšanas saistības starp laulātajiem;

alimenti;

atbalsts, ko maksā neprecētai mātei uzturēšanas un konkrētu izdevumu segšanai.

Teorētiski uzturēšanas jēdziens savā plašākajā nozīmē nostāda ģimenes tiesību ekonomiskā rakstura attiecības starp tām jomām, kas ir raksturīgas ģimenes tiesību aktos paredzētajām mantiskajām attiecībām. Tās ir nepārprotami saistītas ar personiskām ģimenes tiesību attiecībām.

2 Līdz kādam vecumam bērns ir tiesīgs saņemt uzturīdzekļus? Vai uzturēšanas saistību ziņā pastāv atšķirīgi noteikumi attiecībā uz nepilngadīgām un pilngadīgām personām?

Vecāku uzturēšanas saistības pret saviem bērniem ir juridisks pienākums, ko piemēro, kamēr bērni nespēj sevi apgādāt. Fakts, ka bērns ir ieguvis obligāto izglītību, ne vienmēr nozīmē to, ka viņš ir ieguvis spēju nodrošināt savas vajadzības. Tas, vai vecākiem ir jāturpina pildīt uzturēšanas saistības pret saviem bērniem, būs atkarīgs no bērna spējām, iespējām un finansiālās situācijas laikā, kad bērns iegūst nākotnes darbam nepieciešamo izglītību, piemēram, kā pilna laika students augstskolā. **Pilngadībai nav juridiskas nozīmes attiecībā uz uzturēšanas saistību ilgumu. Brīdis, kad bērns kļūst juridiski “spējīgs sevi apgādāt”, dažādos gadījumos var būt atšķirīgs**, un tiesa katru atsevišķo gadījumu izvērtē pēc būtības. Spēju sevi apgādāt plaši interpretē kā spēju pašam (proti, izmantojot savu naudu) nodrošināt visas savas vajadzības vai segt attiecīgās dzīvošanas izmaksas. Šai spējai jābūt pastāvīgai. Nevar uzskatīt, ka spēju nodrošināt savas vajadzības garantē neregulāri ienākumi.

Praksē tiesas pamatojas uz faktu, ka vecāku uzturēšanas saistības ir elastīgas, jo asins saitēm nav laika ierobežojuma; tāpēc šīs saistības var atjaunot, ja, piemēram, bērni vēlāk nolemj studēt vai viņi nav uzņemti augstskolā uzreiz pēc vidusskolas. Saskaņā ar judikatūru un ņemot vērā pašreiz nepietiekamās nodarbinātības iespējas tiem jauniešiem, kas nesen beiguši augstskolu vai ir pārtraukuši mācības, par bērna profesionālo tālākizglītību var uzskatīt arī papildu kursus, kuri ļauj viņiem atrast darbu citā, no viņu studijām atšķirīgā jomā.

Ja bērns sāk gūt regulārus ienākumus no algota darba, uzņēmējdarbības u. c., tas atvieglo sprieduma pieņemšanu par to, kad uzturēšanas saistības beidz pastāvēt. Ņemot vērā stāvokli darba tirgū, studiju un izglītības iestāžu daudzveidību, nepieciešamību bērnam apgūt valodas, lai varētu gūto apmācību lietot praksē, pārkvalificēšanās kursus, tālākizglītību, uzturēšanas ārvalstīs studiju laikā un nepieciešamību iegūt labāku kvalifikāciju, tiesām būs arvien grūtāk noteikt, kad bērns spēj sevi apgādāt. Dažus no šiem (tālākizglītības) veidiem var atzīt par pamatu uzturēšanas saistību turpināšanai, it īpaši tad, ja vecākam, kurš veic maksājumus, ir ievērojami līdzekļi. Turklāt jāņem vērā bērna intereses, kas atspoguļojas viņa spējās un talantos, lai bērns apgūst pareizās prasmes nākotnes darbam. Tomēr ir likumīgi pieprasīt, ka šīs prasmes tiek liktas lietā bez vilcināšanās, lai novērstu vecāku uzturēšanas saistību jaunprātīgu izmantošanu, kas sakņojas vienkārši nepatīkā pret darbu (tas izpaužas, piemēram, tādējādi, ka bērni ar nolūku zaudē savu darbu).

18 gadu vecuma limits ir nozīmīgs no procedūras viedokļa. Līdz brīdim, kad bērns sasniedz pilngadību, tiesa var sākt uzturīdzekļu lietu pēc savas iniciatīvas; pēc pilngadības vecuma sasniegšanas tiesvedību var sākt, tikai pamatojoties uz pieteikumu. Pieteikumu, ko iesniedz pieaudzis bērns, var vērst pret vienu vai abiem vecākiem, norādot prasīto uzturīdzekļu summu un laiku, kad tie jāsāk maksāt. Tiesai stingri jāpieturas pie pieauguša bērna iesniegtā pieteikuma par uzturīdzekļu piešķiršanu, jo šādas lietas neuzskata par bērnu aizgādības tiesvedību Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 111. panta un turpmāko pantu nozīmē.

3 Vai man būtu jāiesniedz pieteikums kompetentā iestādē vai tiesā, lai saņemtu uzturīdzekļus? Kādi ir galvenie šīs procedūras elementi?

Ja persona, kam uzturīdzekļi pienākas, un uzturīdzekļu maksātājs nepadara vienošanos, par uzturēšanas saistībām lemj rajona tiesa ar attiecīgo jurisdikciju. Izņemot lietas, kas saistītas ar vecāku uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgiem bērniem, tiesa, pamatojoties uz personas, kurai pienākas uzturīdzekļi (prasītāja), pieteikumu, sāk tiesvedību pret personu, kam ir pienākums tos maksāt (atbildētāju). Tiesa var pēc savas iniciatīvas (*ex officio*) uzsākt tiesvedību par uzturēšanas saistībām pret nepilngadīgu bērnu (Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 23. pants), jo šajās lietās tiesai ir pienākums rūpēties par nepilngadīgajiem.

Ikviena persona var rīkoties tiesā patstāvīgi kā tiesvedības puse (proti, tai ir procesuālais statuss), ciktāl tā spēj iegūt šādas tiesības un uzņemties atbildību par savu rīcību. Fiziskas personas, kuras nespēj pašas stāties tiesas priekšā (piemēram, nepilngadīgi bērni), pārstāv to likumīgais aizbildnis (Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 68. pants).

Papildus likumā paredzētajai pārstāvībai Civiltiesisku strīdu procesa kodeksā un Bezstrīdus civilprocesa kodeksā izšķirta arī tiesvedības pušu pārstāvība uz pilnvaras pamata un pārstāvība uz tiesas nolēmuma pamata.

Neviens no vecākiem nevar pārstāvēt nepilngadīgu bērnu ar tādiem tiesiskiem darījumiem saistītās lietās, kas varētu izraisīt interešu konfliktu starp vecākiem un nepilngadīgo bērnu vai starp vairākiem nepilngadīgiem bērniem, kurus pārstāv viens un tas pats vecāks. Šādā situācijā tiesa ieceļ tā dēvēto aizbildni *ad litem*, kas pārstāv bērnu tiesvedībā vai konkrētā tiesiskā darījumā.

4 Vai pieteikumu var iesniegt radnieka (ja var – kādas pakāpes) vai bērna vārdā?

Skatīt atbildi uz 3. jautājumu.

5 Ja plānoju vērsties tiesā, kā es varu uzzināt, kuras tiesas jurisdikcijā ir mana lieta?

Teritoriālā jurisdikcija ir noteikta Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 3. pantā. Piekritību *in rem* reglamentē Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 12. pants.

Pirmās instances teritoriālā jurisdikcija vienmēr ir rajona tiesām. Parasti kompetentā tiesa ir tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas atbildētāja (proti, personas, pret kuru ir vērstas pieteikums) dzīvesvieta, t. i., piemēro noteikumu par teritoriālo jurisdikciju, pamatojoties uz atbildētāja vispārējās piekritības tiesu. Vispārējās piekritības tiesa, kurai ir jurisdikcija pār atbildētāju, ir tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas viņa dzīvesvieta, vai — gadījumā, ja personai nav pastāvīgas dzīvesvietas, — tā tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas personas uzturēšanās vieta. Bezstrīdus civilprocesa kodeksā ir skaidri noteikti īpaši gadījumi, kad šo noteikumu nepiemēro. **Tiesa, kuras jurisdikcijā atrodas nepilngadīga bērna dzīvesvieta, pamatojoties uz vecāku vienošanos vai tiesas rīkojumu, vai**

citiem pamatotiem iemesliem, ir kompetenta izskatīt pieteikumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu (to dēvē par ekskluzīvu teritoriālo jurisdikciju atbilstīgi Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 112. panta 1. punktam).

6 Vai man kā pieteikuma iesniedzējam jāizmanto starpnieka (piem., advokāta, centrālās vai vietējās iestādes u. c.) pakalpojumi, lai uzsāktu tiesvedību? Ja nē – kāda ir kārtība?

Sk. atbildes uz 3. un 4. jautājumu.

Prasītājs (uzturlīdzekļu saņēmējs), kam ir procesuālais statuss, var iesniegt pieteikumu, ierosinot tiesvedību piekritīgajā tiesā tieši, proti, bez pārstāvja starpniecības.

Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 127. pantā ir noteikts, kādas vispārīgās ziņas ir jānorāda pieteikumā par tiesvedības ierosināšanu: ir jānorāda saņēmēja tiesa, pieteikuma iesniedzējs un lieta, uz kuru pieteikums attiecas, un jāapraksta iesniedzēja prasība; pieteikums jāparaksta.

Papildus vispārīgām ziņām pieteikumā par tiesvedības ierosināšanu jānorāda arī cita konkrēta informācija, kā noteikts Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 25. un 26. pantā. Pieteikumā par tiesvedības ierosināšanu uzturēšanas saistību lietā jānorāda arī prasītā uzturlīdzekļu summa un laiks, no kura tie maksājami. Pieteikumus var iesniegt rakstiski vai nu papīra, vai elektroniskā formātā. Ja tiek iesniegts elektronisks pieteikums, kam nav īpašajos noteikumos paredzētā apstiprinājuma, papildus jānosūta pieteikums papīra formātā vai pieteikums elektroniskā formātā ar attiecīgu īpašajos noteikumos paredzēto apstiprinājumu. Uzturēšanas lietās pieteikums var būt arī mutisks — šādā gadījumā to dokumentē protokolā.

Nepieciešamais pieteikuma kopiju skaits, tostarp pielikumi, arī jānosūta tiesai, kas glabās vienu oriģinālu, un katra puse saņem vienu oriģināla kopiju, tostarp pielikumus pēc vajadzības. Ja puse neiesniedz prasīto kopiju skaitu un pielikumus, tiesa izgatavo kopijas uz puses rēķina.

7 Vai man, lai uzsāktu tiesvedību, būs jāmaksā nodevas? Ja jā, tad kāds būs to apmērs? Vai varu saņemt juridisko palīdzību procesuālo izdevumu segšanai, ja man nav pietiekamu finanšu līdzekļu?

Nodevas, kas jāmaksā par atsevišķiem aktiem vai tiesvedībām, reglamentē Slovākijas Valsts padomes Likums Nr. 71/1992 par tiesu nodevām un maksu par izrakstiem no sodāmības reģistra. Nodevas iekasē, pamatojoties uz tiesu nodevu sarakstu. Minētais tiesību akts turklāt paredz atbrīvojumu no tiesas nodevām, pamatojoties uz personīgiem apstākļiem vai tematiku.

Saistībā ar uzturlīdzekļiem svarīgi ir šādi noteikumi.

Tiesvedība, kas attiecas uz bērnu tiesību aizsardzību, ir atbrīvota no tiesas nodevām, pamatojoties uz tematiku. Tas nozīmē, ka arī tiesvedībā, kas attiecas uz uzturlīdzekļu prasījumiem nepilngadīga bērna vajadzībām, tiesas nodevas neiekasē.

Saskaņā ar personīgo apstākļu kritēriju atbrīvojumu no tiesas nodevām piešķir:

prasītājiem tiesvedībā par rīkojumu piešķirt uzturlīdzekļus, tiesvedībā par uzturlīdzekļu palielināšanu, kā arī tiesvedībā par uzturlīdzekļu kavējuma maksu nomaksāšanu un tiesvedībā par ārvalstīs izdotu rīkojumu par uzturlīdzekļu piešķiršanu atzīšanu un izpildāmības pasludināšanu, neprecētajām mātēm tiesvedībā par uzturlīdzekļiem un ar grūtniecību un bērna dzimšanu saistīto izdevumu apmaksu.

Tiesas nodevu saraksta 8. punktā ir nepārprotamas atsauces uz tiesvedību, kas attiecas uz uzturlīdzekļu prasījumiem laulāto starpā un uz alimentu prasījumiem:

8. punkts	
a) attiecībā uz pieteikumiem par uzturlīdzekļu prasījumiem laulāto starpā, alimentu prasījumiem un uzturlīdzekļu prasījumiem citu radnieku starpā, kā arī attiecībā uz pieteikumiem par uzturlīdzekļu apmēra palielināšanu	2 % no prasījuma vērtības, taču ne mazāk kā 16,50 EUR
b) attiecībā uz pieteikumiem par laulāto starpā maksāto uzturlīdzekļu vai citu radnieku starpā maksāto alimentu vai uzturlīdzekļu samazināšanu vai atcelšanu	2 % no tiesvedības prasījuma vērtības, taču ne mazāk kā 16,50 EUR

Ja nodevu sarakstā nav noteikta konkrēta likme un lieta neattiecas ne uz personīgo apstākļu kategoriju, ne uz tematikas kategoriju, piemēro tiesu nodevu saraksta 1. punktā minētās nodevas:

1. punkts	
Attiecībā uz pieteikumu par tiesvedības ierosināšanu, ja vien nav noteikta konkrēta likme	
a) no tiesvedības prasījuma vērtības (maksājuma) vai no strīda priekšmeta vērtības	6 %, bet ne mazāk kā 16,50 EUR un ne vairāk kā 16 596,50 EUR; komercietās — ne vairāk kā 33 193,50 EUR.

Tiesa pēc attiecīga pieteikuma saņemšanas var atbrīvot no tiesas nodevām, ja to pamato attiecīgās puses apstākļi (Civiltiesisku strīdu procesa kodeksa 254. pants). Tiesai lemjot par pieteikumu, ir jādokumentē pušu apstākļi.

Juridiskās palīdzības nodrošināšanas mehānismu un veidu, kādā to nodrošina Juridiskās palīdzības centrs fiziskām personām, kuras ir nonākušas grūtībās un nevar izmantot juridiskos pakalpojumus, lai pienācīgi īstenotu un aizstāvētu savas tiesības, kā arī juridiskās palīdzības sniegšanas apmēru reglamentē grozītais Likums Nr. 327/2005 par juridiskās palīdzības sniegšanu finansiālās grūtībās esošām personām un par grozījumiem Likumā Nr. 586/2003 par juridiskajām profesijām un grozījumiem Likumā Nr. 455/1991 par licencēto tirdzniecību ("Tirdzniecības likums"), kurš grozīts ar Likumu Nr. 8/2005. Minētajā tiesību aktā arī izklāstīti juridiskās palīdzības sniegšanas kritēriji, procedūras, kas jāievēro fiziskām personām un kompetentajām iestādēm tiesvedībā saistībā ar pieteikumiem par juridisko palīdzību, kā arī juridiskās palīdzības sniegšanas institucionālā organizācija.

8 Kāda veida uzturlīdzekļus tiesa visticamāk piespriedīs? Kā tiek aprēķināts uzturlīdzekļu apmērs? Vai tiesas nolēmumu ir iespējams pārskatīt, ja mainās dzīves dārdzība vai ģimenes apstākļi? Ja jā – kā (piem., piemērojot automātiskas indeksācijas sistēmu)?

Slovākijas tiesību akti nenosaka konkrētu uzturlīdzekļu summu.

Ģimenes lietās tiesām vienmēr jāizskata katrs gadījums atsevišķi, ņemot vērā konkrētos apstākļus, un tāpēc tiesību aktos nav noteikta konkrēta uzturlīdzekļu summa. Tieši ģimenes lietās vairāk nekā jebkurā citā jomā ir redzams, ka tiesību akts nevar precīzi un skaidri atspoguļot pilnu dzīves daudzveidības spektru. Saskaņā ar Ģimenes tiesību likuma 75. panta 1. punktu, nosakot uzturlīdzekļu summu, tiesa ņem vērā **saņēmēja likumīgās vajadzības**, kā arī **personas, no kuras tiek prasīti maksājumi, spējas, iespējas un finansiālo stāvokli**. Tiesa ņem vērā uzturlīdzekļu maksātāja spējas, iespējas un finansiālo situāciju arī gadījumos, kad tas bez būtiska iemesla pamet labu darbu vai atsakās no pastāvīga ienākumu avota; tiesa ņem vērā arī nepamatotu finanšu risku, ko uzņēmis uzturlīdzekļu maksātājs.

Attiecībā uz vecāku uzturēšanas saistībām pret bērnu — abiem vecākiem ir pienākums nodrošināt bērniem uzturlīdzekļus atbilstīgi viņu spējām, iespējām un finansiālajai situācijai. Bērnam ir tiesības uz tādu pašu dzīves standartu kā viņa vecākam. Nosakot maksājamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā, kurš vecāks personīgi rūpējas par bērnu un kādā mērā. Ja vecākiem ir kopīgas aizgādības saistības pret nepilngadīgu bērnu, nosakot uzturlīdzekļu summu, tiesa ņem vērā arī to, cik ilgi bērns ir dzīvojis kopā ar katru vecāku, vai arī tiesa var nolemt, ka uzturlīdzekļus nepiešķir, kamēr bērns pārmaiņus dzīvo ar abiem vecākiem.

Ģimenes tiesību likuma 62. panta 3. punkts nosaka **minimālo uzturīdzekļu apmēru** (šobrīd — 27,13 EUR). *Neraugoties uz spējām, iespējām un finansiālo stāvokli, abiem vecākiem ir pienākums pildīt minimālo uzturīdzekļu saistības, kas ir 30 % no iztikas minimuma apgādājamam nepilngadīgam bērnam vai apgādājamam bērnam, kā noteikts attiecīgajos tiesību aktos.*

Saskaņā ar Ģimenes tiesību likuma 78. pantu **vienošanās un tiesas rīkojumus attiecībā uz uzturīdzekļu prasījumiem var pārskatīt, ja mainās attiecīgie apstākļi**. Neskarot uzturīdzekļus nepilngadīgam bērnam (sk. Bezstrīdus civilprocesa kodeksa 121. pantu), rīkojumu par uzturīdzekļu piešķiršanu var grozīt vai atcelt, tikai pamatojoties uz pieteikumu. Ja uzturīdzekļi nepilngadīgam bērnam ir atcelti vai samazināti ar atpakaļejošu spēku par konkrētu iepriekšēju periodu, iztērētie uzturīdzekļi netiek atmaksāti. Ja mainās apstākļi, vienmēr ņem vērā dzīvošanas izmaksas.

9 Kā un kam uzturīdzekļi tiks maksāti?

Uzturīdzekļus personai, kam tie pienākas (kreditoram), parasti maksā atbildīgā puse (parādnieks).

Saskaņā ar Ģimenes tiesību likuma 76. pantu uzturīdzekļus izmaksā regulāru, atkārtotu maksājumu veidā vienu mēnesi uz priekšu. Savstarpējo prasījumu un uzturēšanas prasību ieskaitu var piemērot tikai pēc pušu vienošanās. Nepilngadīgu bērnu uzturīdzekļu prasījumiem ieskaitu nepiemēro. Ja parādnieks kavē tiesas piespriedu uzturīdzekļu maksājumus, saņēmējam ir tiesības prasīt kavējuma maksu par nokavētajiem maksājumiem saskaņā ar civiltiesību normām. Ar katru uzturīdzekļu maksājumu vispirms tiek segta pamatsumma, un, kad tā ir pilnībā nomaksāta, sedz kavējuma maksu.

Attiecībā uz uzturīdzekļiem nepilngadīgiem bērniem tiesu iedibinātā judikatūra nosaka, ka vecākam, kam nav aizgādības tiesību, jāmaksā uzturīdzekļi tam vecākam, kurš personīgi rūpējas par bērnu, un šie maksājumi jāveic katru mēnesi līdz noteiktam datumam.

10 Ja attiecīgā persona (parādnieks) nevēlas uzturīdzekļus maksāt labprātīgi, kādus piespiedu pasākumus var piemērot?

Uzturīdzekļu maksājumu izpildi nodrošina ar tiesu izpildītāju starpniecību. Izpildes procedūras uzsāk pēc tam, kad ir saņemts priekšlikums par izpildi. Procedūru reglamentē grozītais Slovākijas Republikas Valsts padomes Likums Nr. 233/1995 par tiesu izpildītājiem un apķīlāšanas darbībām ("Likums par izpildes procedūru"), ar ko groza dažus citus tiesību aktus. Visbiežāk uzturēšanas saistību izpildi panāk, uzliekot arestu parādnieka ieņēmumiem vai citiem ienākumiem. Ja ir izdots izpildes rīkojums, kas uzliek pienākumu maksāt naudas summu, papildus parādnieka ieņēmumu vai citu ienākumu arestam var izmantot citas iespējas, lai panāktu nokavēto uzturīdzekļu maksājumu atgūšanu: šādas iespējas ir rīkojums par parāda piedziņu no trešās personas, kustamā īpašuma pārdošana, vērtspapīru pārdošana, nekustamā īpašuma pārdošana, uzņēmuma pārdošana vai rīkojums par autovadītāja apliecības darbības apturēšanu. Pēdējā minētā iespēja ir īpaši svarīga saistībā ar uzturīdzekļu piedziņu. Tiesu izpildītājs var pieprasīt apturēt ikvienas personas autovadītāja apliecības darbību, ja šī persona nepakļaujas tiesas rīkojumam par uzturīdzekļu piešķiršanu. Tiesu izpildītājs arī nodod kompetentajai policijas struktūrvienībai izpildes rīkojumus par autovadītāja apliecības darbības apturēšanu. Tiklīdz neizpildes iemesli ir novērsti, tiesu izpildītājs nekavējoties izdod rīkojumu par autovadītāja apliecības darbības atjaunošanu.

11 Tsumā aprakstiet ierobežojumus, kas attiecas uz izpildes darbībām, jo īpaši noteikumus parādnieka aizsardzībai un noilguma termiņus Jūsu valsts izpildes sistēmā.

Ģimenes tiesību likuma 77. pants paredz, ka uzturīdzekļu prasījumu piedziņai nav noilguma perioda. Taču uzturīdzekļus var piešķirt, tikai sākot no tiesvedības uzsākšanas datuma. Rīkojumu par uzturīdzekļu maksājumiem nepilngadīgam bērnam var izdot ar atpakaļejošu spēku ne vēlāk kā trīs gadu laikā no tiesvedības sākšanās, taču ir nepieciešams pamatojums, lai piemērotu šādu īpašu apsvērumu. Noilguma periodu piemēro tiesībām uz dažādiem periodiskiem uzturīdzekļu maksājumiem.

Civilkodeksa (Likums Nr. 40/1964) 101. pantā paredzēti šādi noilguma periodi:

(1) *Ja tiesības noteiktas ar galīgu tiesas vai citas struktūras nolēmumu, tās izbeidzas 10 gadus pēc dienas, kad tās bijušas izpildāmas. Ja atbildīgā puse ir rakstiski atzinusi tiesības, apstiprinot pamatojumu un maksājamo summu, tad tiesības izbeidzas 10 gadus pēc dienas, kad sniegts šāds apstiprinājums; ja apstiprinājumā norādīts izpildes termiņš, noilguma periods sākas no šā termiņa beigu datuma.*

(2) *Tāds pats noilguma termiņš piemērojams atsevišķajiem maksājumiem, kas norādīti nolēmumā vai tiesību apstiprinājumā; atsevišķo maksājumu noilguma periods sākas no to izpildes termiņa beigu datuma. Ja viena maksājuma neizpildes dēļ iestājas visa parāda nomaksas termiņš, 10 gadu noilguma periods sākas no neveiktā maksājuma termiņa beigu datuma.*

(3) *Procentu maksājumu un periodisko maksājumu noilguma periods ir trīs gadi; taču, ja tiesības ir noteiktas galīgā spriedumā vai atzītās rakstiskā apstiprinājumā, šis noilguma periods attiecas tikai uz tiem procentu maksājumiem un periodiskajiem maksājumiem, kuru nomaksas termiņš iestājies pēc tam, kad spriedums kļuvis galīgs vai kad sniegts apstiprinājums.*

12 Vai ir kāda organizācija vai iestāde, kas var palīdzēt piedzīt uzturīdzekļus?

Nav paredzēta īpaša iestāde, kas sniegtu palīdzību vai palīdzētu atgūt uzturīdzekļus valsts iekšējās lietās.

Lietās, kur ir iesaistīts ārvalstis, palīdzību var sniegt Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs (*Centrum pre medzinárodnoprávnou ochranu detí a mládeže*). Centrs palīdz piedzīt uzturīdzekļus tajos gadījumos, kad persona, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus bērnam, dzīvo ārvalstīs, bet saņēmējs dzīvo Slovākijā, kā arī pretējā gadījumā, proti, kad saņēmējs dzīvo ārvalstīs un piedzen uzturīdzekļus no parādnieka, kura pastāvīgā dzīvesvieta atrodas Slovākijā.

13 Vai organizācijas (valdības vai privātas) var iepriekš pilnībā vai daļēji izmaksāt uzturīdzekļus parādnieka vietā?

Likums Nr. 201/2008 par uzturīdzekļu aizstāšanas pabalstu un par grozījumiem Likumā Nr. 36/2005, ar ko reglamentē ģimenes tiesības un groza dažus citus tiesību aktus, Slovākijas Republikas Konstitucionālās tiesas (*Ústavný súd*) Lēmuma Nr. 615/2006 nozīmē paredz mehānismu, saskaņā ar kuru valsts (Darba, sociālo un ģimenes lietu iestāde — *úrad práce, sociálnych vecí a rodiny*) var uzturīdzekļu aizstāšanas pabalstu izmaksāt saņēmējam avansā. Ar uzturīdzekļu aizstāšanas pabalstu sedz uzturīdzekļus apgādājamam bērnam tajos gadījumos, kad persona, kurai ir pienākums maksāt uzturīdzekļus, neveic maksājumu, ko tiesa piespriedusi ar galīgo nolēmumu vai ko paredz tiesas atzīta vienošanās.

14 Ja atrodos šajā dalībvalstī un parādnieka dzīvesvieta ir citā valstī:

14.1 Vai varu saņemt palīdzību no kādas iestādes vai privātas organizācijas šajā dalībvalstī?

Jā.

14.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju?

Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centru izveidoja Slovākijas Darba, sociālo un ģimenes lietu ministrija, kas to tieši pārvalda kā valsts finansētu organizāciju, kura nodrošina juridisko aizsardzību bērniem un jauniešiem gadījumos, kad ir iesaistīts ārvalstis. Centrs sniedz pakalpojumus visā Slovākijā un darbojas kopš 1993. gada 1. februāra.

Saskaņā ar grozīto Likumu Nr. 195/1998 par sociālo palīdzību centrs kopš 1998. gada 1. jūlija ir klasificēts kā valdības sociālās palīdzības iestāde.

Kontaktinformācija/adrese:

Špitálska 8, P. O. BOX 57, 814 99 Bratislava

E-pasts: cipc@cipc.gov.sk, info@cipc.gov.sk,

Tālr.: +421 2 2046 3208, +421 2 2046 3248

Fakss: + 421 2 2046 3258; diennakts tālruna līnija (tikai ārkārtas gadījumiem): + 421 915 405 954.

Slovākijas Republikā centrs ir centrālā iestāde atbilstīgi Padomes 2008. gada 18. decembra Regulai (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās ("Uzturēšanas saistību regula") un Hāgas 2007. gada Konvencijai par uzturēšanas saistību bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu.

15 Ja parādnieks ir šajā dalībvalstī un es atrodos citā valstī:

15.1 Vai varu tieši iesniegt lūgumu šādai iestādei vai privātai organizācijai šajā dalībvalstī?

Jūs nevarat ārvalstīs celtu prasību tieši adresēt centram. Uzturēšanas maksājumu prasītājam, kas dzīvo citā valstī, jāsaazinās ar attiecīgās valsts kompetentajām iestādēm, kuras pēc tam pārsūta prasību Slovākijas centram.

15.2 Ja jā – kā sazināties ar šo iestādi vai privāto organizāciju un kāda veida palīdzību iespējams saņemt?

16 Vai šai dalībvalstij ir saistošs 2007. gada Hāgas protokols?

Slovākijas Republikai ir saistošs Hāgas 2007. gada 23. novembra Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem.

17 Ja šai dalībvalstij 2007. gada Hāgas protokols nav saistošs – kādi tiesību akti būs piemērojami uzturēšanas prasībai saskaņā ar attiecīgās valsts noteikumiem starptautisko privāttiesību jomā? Kādi ir šie atbilstošie noteikumi starptautisko privāttiesību jomā?

18 Kādi ir noteikumi par tiesu pieejamību pārrobežu lietās Eiropas Savienībā (atbilstoši Uzturēšanas saistību regulas V nodaļas struktūrai)?

Pārrobežu uzturēšanas saistību lietās juridiskās palīdzības sniegšanu nosaka Uzturēšanas saistību regulas 44. panta 3. punkta piemērošana. Slovākijas centrālā iestāde ir **Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs**. Tas savus pakalpojumus sniedz bez maksas, tādējādi pusēm parastajā tiesvedībā par uzturēšanas saistību noteikšanu vai mainīšanu Slovākijā ir iespēja īstenot šo tiesvedību bez juridiskās palīdzības.

Ja tiesvedību nav iespējams īstenot bez juridiskās palīdzības, tā bez maksas tiek sniegta personām, kas nav sasniegušas 21 gada vecumu, kā noteikts regulas 46. pantā. Juridisko palīdzību nodrošina **Juridiskās palīdzības centrs** atbilstīgi grozītajam Likumam Nr. 327/2005 par juridiskās palīdzības sniegšanu finansālās grūtībās esošām personām ("Juridiskās palīdzības likums").

Gadījumos, kad nav piemērojams regulas 46. pants, juridisko palīdzību saskaņā ar Juridiskās palīdzības likumu bez maksas nodrošina prasītājiem, kuri atbilst likumā noteiktajiem kritērijiem.

Prasītājiem, kuri neatbilst kritērijiem, ir jāmaksā tiesas nodevas, kas noteiktas Likumā Nr. 71/1992 par tiesu nodevām un maksu par izrakstiem no sodāmības reģistra. Likumā paredzētās tiesu nodevas neiekasē tiesvedībā, kura attiecas uz lietām par savstarpēju uzturēšanas maksāšanas pienākumu starp vecākiem un bērniem. No tiesas nodevu maksāšanas individuāli atbrīvo arī prasītājus tiesvedībā, kurā lemj par uzturēšanas saistību piešķiršanu vai palielināšanu. Tiesvedības puses papildus sedz tiesāšanās izdevumus, kas radušies pusēm un viņu pārstāvjiem. Sadalāmos izdevumus puses sedz proporcionāli katras puses iesaistei lietā un tiesvedībā. Ja tiek piešķirti uzturēšanas līdzekļi pilngadīgai personai, tiesa nosaka, ka prasītājam, kuram spriedums bijis labvēlīgs, tiek atlīdzināti uzdevumi, kas nepieciešami, lai pienācīgi īstenotu savas tiesības un aizsargātu tās attiecībā pret zaudējušo pusi.

19 Kādus pasākumus šī dalībvalsts ir veikusi, lai nodrošinātu Uzturēšanas saistību regulas 51. pantā minēto funkciju īstenošanu?

Centrālā iestāde Uzturēšanas saistību regulas 49. panta 1. punkta nozīmē ir Bērnu un jauniešu starptautiskās juridiskās aizsardzības centrs, kas darbību sāka 1993. gada 1. februārī. Tā kā centrs jau pirms Uzturēšanas saistību regulas pieņemšanas darbojās kā pārsūtītāja iestāde un saņēmēja iestāde uzturēšanas saistību lietās saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem (īpaši 1956. gada 20. jūnija Konvenciju par uzturēšanas saistību bērniem ārvalstīs), nebija nepieciešams veikt īpašus pasākumus attiecībā uz centrālās iestādes uzdevumiem, kas noteikti minētās regulas 51. pantā. Kad stājās spēkā Uzturēšanas saistību regula, centram bija tikai jāievieš nelielas organizatoriskas izmaiņas attiecībā uz darbiniekiem.

Šī lapa ir daļa no tīmekļvietnes [Tava Eiropa](#).

Mēs labprāt uzzinātu jūsu [atsaukmes](#) par sniegtās informācijas lietderību.

This webpage is part of an EU quality network

Lapa atjaunināta: 03/01/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.